

ระเบียบส่วนราชการในพระองค์

ว่าด้วยการใช้ การเชิญ การแสดงธงพระอิสริยยศ

และการถวายความเคารพโดยใช้ธงชัยเฉลิมพล

พ.ศ. ๒๕๖๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กำหนดระเบียบส่วนราชการในพระองค์เกี่ยวกับธงพระอิสริยยศซึ่งเป็นสิ่งแสดงพระราชสถานะแห่งพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศ์ และธงชัยเฉลิมพล ตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้การใช้ การประดับ การเชิญ หรือการแสดงธงพระอิสริยยศ และการถวายความเคารพโดยใช้ธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยทหารในกรณีต่าง ๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย มีความเหมาะสม และถวายซึ่งพระเกียรติยศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๑๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐ และมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ กับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงออกระเบียบเรื่องการใช้ การเชิญ การแสดงธงพระอิสริยยศ และการถวายความเคารพโดยใช้ธงชัยเฉลิมพล ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบส่วนราชการในพระองค์ว่าด้วยการใช้ การเชิญ การแสดงธงพระอิสริยยศ และการถวายความเคารพโดยใช้ธงชัยเฉลิมพล พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ประธานข้าราชการบริหารในพระองค์รักษาการตามระเบียบนี้

หมวดที่ ๑

ธงพระอิสริยยศ

ข้อ ๔ ธงพระอิสริยยศตามระเบียบนี้เป็นธงตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ และกฎหมายอื่น

ข้อ ๕ ธงสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ ได้แก่

(๑) ธงมหาราชใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีเหลือง มีรูปครุฑพ่าห์สีแดง อยู่ตรงกลาง ดังรูป

(๒) ธงมหาราชน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงมหาราชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียวโดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลี ๓ ใน ๘ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงมหาราชใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดการยิงสลุดถวายค่านับ ดังรูป

ข้อ ๖ ธงเฉพาะพระองค์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้แก่

(๑) ธงสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ตรงกลางตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธง เป็นรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง ตอนปลายตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลี ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง และมีพระนามาภิไธย สก ประดิษฐานที่มุมบน ดังรูป

(๒) ธงสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับตอนต้นของธงสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อเป็นสีแดงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลี ๓ ใน ๘ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดการยิงสลุดถวายค่านับ ดังรูป

ข้อ ๗ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระราชินี ได้แก่

(๑) ธงราชินีใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงมหาราชใหญ่ ตอนปลายตัดเป็นแฉกรูปหางนกแขงแซว ลีกล ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง ดังรูป

(๒) ธงราชินีน้อย มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงมหาราชน้อย เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงราชินีใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้งดการยิงสลุตถวายคำนับ ดังรูป

ข้อ ๘ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระบรมราชชนนี ได้แก่

(๑) ธงบรมราชวงศ์ใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแขงแซว ลีกล ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง ที่ตรงกลาง ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาว มีขนาดกว้างยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธง ภายในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาวมีรูปมงกุฎขัตติยราชনারีประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า ๒ ชั้นเหนือตั้ง และมีตั้งลดตั้งฉัตรกลีบบัว ๕ ชั้น อยู่สองข้าง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลืองเข้ม ดังรูป

(๒) ธงบรมราชวงศ์น้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับตอนต้นของธงบรมราชวงศ์ใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีแดงแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแขงแซว ลีกล ๓ ใน ๘ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงบรมราชวงศ์ใหญ่ หมายความว่า โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้งดการยิงสลุตถวายคำนับ ดังรูป

ทั้งนี้ ให้งดการใช้ธงบรมราชวงศ์ใหญ่และธงบรมราชวงศ์น้อยตามระเบียบนี้ไปก่อน จนกว่าหน่วยราชการในพระองค์จะมีประกาศหรือมีการกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๙ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระยุพราช ได้แก่

(๑) ธงเยาวราชใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงมีสองสี รอบนอกสีขาบรอบในสีเหลืองกว้างยาวครึ่งหนึ่งของรอบนอกมีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง ดังรูป

(๒) ธงเยาวราชน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยาวราชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียวโดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวลึก ๓ ใน ๘ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ หมายความว่า โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้งดการยิงสลุตถวายค่านับ ดังรูป

ข้อ ๑๐ ธงเฉพาะพระองค์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ได้แก่

(๑) ธงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีขาบ ปลายธงตัดแฉกรูปหางนกแซงแซวลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง ที่ตรงกลางตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีเหลือง มีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง และมีพระนามาภิไธย สธ ประดิษฐานที่มุมบน ดังรูป

(๒) ธงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับตอนต้นของธงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน

๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อเป็นสีแดงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๘ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดการยิงสลุดถวายค่านับ ดังรูป

ข้อ ๑๑ ธงเฉพาะพระองค์ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ได้แก่

(๑) ธงสมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารีใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ผืนธงสีขาบ ปลายธงตัดแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง ที่ตรงกลางตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธง เป็นรูปวงกลมสีเหลือง มีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง และมีพระนาม จภ ประดิษฐานที่มุมบน ดังรูป

(๒) ธงสมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารีน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับตอนต้นของธงสมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารีใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อเป็นสีแดงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๘ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงสมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารีใหญ่ หมายความว่า โปรดให้จัดการยิงสลุดถวายค่านับ ดังรูป

ข้อ ๑๒ ธงสำหรับองค์พระวรชายาแห่งสมเด็จพระยุพราช ได้แก่

(๑) ธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงเยาวราชใหญ่ ตอนปลายเป็นสี่ขาบตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง ดังรูป

(๒) ธงเยาวราชน้อยฝ่ายใน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยาวราชน้อย เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน หมายความว่า โปรดให้งดการยิงสลุตถวายค่านับ ดังรูป

ข้อ ๑๓ ธงสำหรับองค์พระราชโอรส สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ หรือสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล ได้แก่

(๑) ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีขาว มีดวงกลมสีเหลือง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธงอยู่ตรงกลางของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปครุฑพ่าห์สีแดง ดังรูป

(๒) ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวลึก ๓ ใน ๘ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่า ของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า หมายความว่า โปรดให้งดการยิงสลุตถวายค่านับ ดังรูป

ข้อ ๑๔ ธงสำหรับองค์พระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ หรือสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล ได้แก่

(๑) ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า ตอนปลายเป็นสีขาบตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซวลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง ดังรูป

(๒) ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง ธงนี้ถ้าเชิญขึ้นแทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน หมายความว่า โปรดให้งดการยิงสลุต ถวายคำนับ ดังรูป

ข้อ ๑๕ ธงพระอิสริยยศที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเป็นการเฉพาะแก่พระราชวงศ์พระองค์หนึ่งพระองค์ใด อาจกำหนดรูปแบบไว้ในภาคผนวกแนบท้ายระเบียบนี้ได้

หมวดที่ ๒

การประดับ การใช้ การเชิญ การแสดงธงพระอิสริยยศ

ข้อ ๑๖ ธงพระอิสริยยศ เป็นธงที่แสดงความหมายถึงพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศ์ฝ่ายต่าง ๆ ให้ปฏิบัติต้องตั้งกล่าวด้วยความเคารพ ไม่ดูถูกเหยียดหยามหรือทำให้เกิดความเสื่อมเสีย

ข้อ ๑๗ ธงพระอิสริยยศ ที่จะนำมาประดับ ใช้ เชิญ หรือแสดง ต้องมีสภาพดีเรียบร้อย ไม่ขาดวิน และสีไม่ซีด

ข้อ ๑๘ เสาชงจะมีขนาดสูง ต่ำ ใหญ่หรือเล็กเพียงไร ควรจะอยู่ ณ ที่ใด และจะใช้ผืนธงขนาดเท่าใดนั้น ให้ประธานข้าราชการในพระองค์เป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๑๙ การประดับธงพระอิสริยยศ

(๑) ให้ประดับธงมหาราชใหญ่เหนือพระราชมณเฑียรที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

(๒) ให้ประดับธงสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงใหญ่ เหนือพระราชวัง วัง หรือพระตำหนักที่ประทับของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

(๓) ให้ประดับธงราชินีใหญ่ เหนือวัง พระตำหนัก หรือที่ประทับของสมเด็จพระราชินี

(๔) ให้ประดับธงสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีใหญ่ เหนือวัง พระตำหนัก หรือที่ประทับของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ข้อ ๒๐ บริเวณมณฑลพิธี พระราชมณฑลเศียร หรือเขตพระราชฐาน ซึ่งพระมหากษัตริย์ประทับ พร้อมด้วยพระบรมวงศ์ ให้เชิญธงพระอิสริยยศของพระมหากษัตริย์เพียงธงเดียวขึ้นแสดง

กรณีพระบรมวงศ์ประทับในบริเวณเดียวกันมากกว่าหนึ่งพระองค์และอาจเชิญธงพระอิสริยยศเหนือที่ประทับได้ ให้เชิญธงพระอิสริยยศแห่งพระบรมวงศ์ที่มีลำดับฐานันดรศักดิ์สูงกว่าเพียงธงเดียวขึ้นแสดง

ข้อ ๒๑ การเชิญธงพระอิสริยยศขึ้นและลงให้ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้มีหน้าที่รักษาการณ์เป็นผู้เชิญธงพระอิสริยยศขึ้น

(๒) เมื่อใกล้กำหนดเวลาเชิญธงขึ้น ให้เตรียมธงผูกติดกับสายเชือกทางด้านขวาของผู้เชิญ ให้เรียบร้อย

(๓) เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้คลื่นงออกเต็มผืน แล้วดึงเชือกให้ธงขึ้นช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอจนถึงสุดยอดเสาธง แล้วจึงผูกเชือกไว้ให้ตั้งมั่นคง ไม่ให้ธงต่ำลงมาจากเดิม

(๔) เมื่อเชิญธงลง ให้ดึงเชือกให้ธงลงช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และสายเชือกดึงจนถึงระดับเดิมก่อนเชิญขึ้น

(๕) ในกรณีที่มีการบรรเลงเพลงเคารพหรือมีสัญญาณในการเชิญธงขึ้นและลงจะต้องเชิญธงขึ้นและลงให้ถึงจุดที่สุด พร้อมกับจบเพลงหรือสัญญาณนั้น ๆ

ข้อ ๒๒ ห้ามมิให้นำธงอื่นมาประดับร่วมกับธงพระอิสริยยศ

หมวดที่ ๓

การประดับธงพระอิสริยยศที่พระราชพาหนะ

ข้อ ๒๓ การประดับธงพระอิสริยยศที่พระราชพาหนะหรือพระพาหนะต่าง ๆ ให้ประดับไว้บริเวณด้านหน้า ด้านบน หรือในตำแหน่งที่เหมาะสม ตามลักษณะ ชนิด หรือประเภทของพระราชพาหนะหรือพระพาหนะนั้น และให้คำนึงถึงกฎระเบียบและประเพณีที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กำหนดไว้

กรณีที่มีปัญหาในการประดับหรือไม่มีประเพณีปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานข้าราชการในพระองค์เป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๒๔ กรณีเสด็จพระราชดำเนินร่วมกับประมุขต่างประเทศ ให้ประดับธงพระอิสริยยศและธงของประมุขต่างประเทศด้วย

หมวดที่ ๔

การทำความเคารพธงพระอิสริยยศ

ข้อ ๒๕ เมื่อได้เห็นการเชิญธงพระอิสริยยศขึ้นและลงจากเสา ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรงหันหน้าไปทางเสาธง พระที่นั่ง ที่ประทับ อาคาร หรือสถานที่ที่มีการเชิญธงขึ้นและลงจนกว่าจะเสร็จการ

ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงหรือสัญญาณการเชิญธง จะเห็นหรือไม่เห็นการเชิญธงก็ตาม ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาการสำรวม จนกว่าการเชิญธงหรือเสียงเพลงหรือสัญญาณเชิญธงจะหยุดลง

ข้าราชการบริพารในพระองค์ที่แต่งเครื่องแบบให้แสดงความเคารพโดยยึดถือตามระเบียบหรือประเพณีของส่วนราชการในพระองค์ที่ตนสังกัดได้กำหนดไว้ ส่วนหน่วยงานอื่นของรัฐที่แต่งเครื่องแบบให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานนั้น ๆ

หมวดที่ ๕

การถวายความเคารพโดยใช้ธงชัยเฉลิมพล

ข้อ ๒๖ ทำไรธง เป็นการถวายความเคารพ

(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

(๒) สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

(๓) ประมุขต่างประเทศที่มาเยือนอย่างเป็นทางการ

ข้อ ๒๗ ทำเตรียมไรธง เป็นการถวายความเคารพ

(๑) สมเด็จพระราชินี

(๒) สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

ข้อ ๒๘ ทำยกธง เป็นการถวายความเคารพ

(๑) สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

(๒) สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี

(๓) สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา

(๔) สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร

ข้อ ๒๙ ทำเรียบธง เป็นการถวายความเคารพ

(๑) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ

(๒) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์

(๓) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ

(๔) ผู้แทนพระองค์

(๕) เอกอัครราชทูตต่างประเทศ

ข้อ ๓๐ ทำเรียบธง เป็นการถวายความเคารพ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

ข้อ ๓๑ ขั้นตอนและการปฏิบัติในการถวายความเคารพโดยใช้ธงชัยเฉลิมพลให้เป็นไปตามภาคผนวกแนบท้ายระเบียบนี้

หมวดที่ ๖

การดูแลรักษาธงพระอิสริยยศ

ข้อ ๓๒ ให้หัวหน้าหน่วยราชการในพระองค์เป็นผู้ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบนี้ โดยเคร่งครัด จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการใช้ การเชิญ การประดับ หรือการแสดงธงพระอิสริยยศ และ ให้เก็บรักษาธงไว้ด้วยความเคารพในสถานที่และที่เก็บรักษาอันสมควร สมพระเกียรติยศ พร้อมทั้งดูแล ให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา

ข้อ ๓๓ การเชิญธงพระอิสริยยศจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ การเชิญ การประดับ หรือการแสดง ให้วางบนพานแล้วเชิญไปในสภาพที่เรียบร้อย มีพิธีการเชิญ และด้วยอาการเคารพ จนถึงสถานที่ที่จะใช้ หรือแสดง

การเชิญธงพระอิสริยยศจากสถานที่ที่ใช้หรือประดับไปเก็บรักษา ให้ดำเนินการในลักษณะ เช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง

หมวดที่ ๗

การเชิญธงพระอิสริยยศนอกราชอาณาจักร

ข้อ ๓๔ การเชิญธงพระอิสริยยศ ณ อาคารสถานที่และที่ยานพาหนะของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกราชอาณาจักร ให้เลขาธิการพระราชวังเป็นผู้พิจารณา โดยให้คำนึงถึง ขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ความตกลงกับรัฐบาลไทย และขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบด้วย

ข้อ ๓๕ การเชิญธงพระอิสริยยศบนเรือหรืออากาศยานที่เดินทางไปต่างประเทศชั่วคราว ให้ประธานข้าราชการบริหารในพระองค์เป็นผู้พิจารณาดำเนินการตามข้อ ๓๔ โดยอนุโลม

หมวดที่ ๘

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓๖ ในกรณีที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีปฏิบัติใดไว้เป็นการเฉพาะ ให้กระทำการนั้น หรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามโบราณราชประเพณี หรือสุดแต่จะมีพระบรมราชวินิจฉัยประการใดก็ให้ปฏิบัติตามนั้น

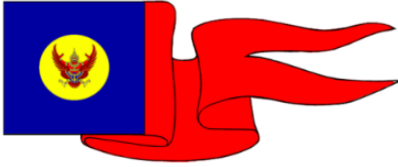

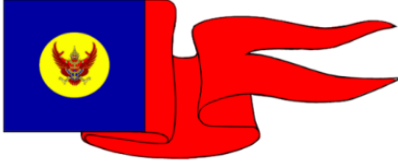

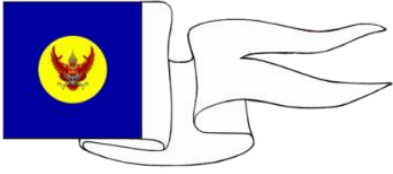

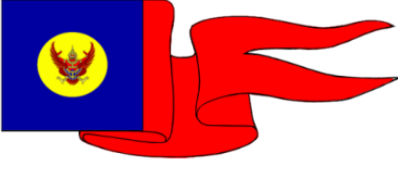
ข้อ ๓๗ ให้นำพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ข้อ ๓๘ ความผิดและบทกำหนดโทษต่อผู้กระทำการใด ๆ แก่ธงพระอิสริยยศตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประกาศ ณ วันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
พลอากาศเอก สถิตย์พงษ์ สุขวิมล
ประธานข้าราชการบริพารในพระองค์

ภาคผนวก ๑

ธงพระอิสริยยศเฉพาะพระราชวงศ์

พระราชวงศ์	ประเภทธง	
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี	 <p data-bbox="620 725 895 770">ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน</p>	 <p data-bbox="1002 725 1276 770">ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน</p>
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา	 <p data-bbox="620 994 895 1039">ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน</p>	 <p data-bbox="1002 994 1276 1039">ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน</p>
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร	 <p data-bbox="608 1263 906 1308">ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า</p>	 <p data-bbox="991 1263 1289 1308">ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า</p>
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่น สุทธนารีนาถ	 <p data-bbox="620 1532 895 1576">ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน</p>	 <p data-bbox="1002 1532 1276 1576">ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน</p>

ท่าเรียบธง

๑.เรื่องที่จะทำการฝึก : ท่าธงชัยเฉลิมพล “ท่าเรียบธง”

๒.ความมุ่งหมาย : เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบฝึกและเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์

๓.ประโยชน์ : ทำเริ่มต้นของพลธง และใช้สำหรับการถวายความเคารพ

๓.๑ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ, ผู้แทนพระองค์, เอกอัครราชทูตต่างประเทศ

๓.๒ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

๔.คำบอก : เป็นคำบอก “แบ่ง” ใช้คำบอก “แถว - ตรง”

ท่าเรียบธง

๕.การปฏิบัติ

ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือขวาจับคันธงในลักษณะคิบ โดยนิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านใน นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกันอยู่ด้านนอก ปลายนิ้วชี้ลงพื้น แขนขวาเหยียดตึง แเบะข้อศอกขวาออกเล็กน้อยในลักษณะของท่าตรง โคนธงอยู่บริเวณปลายนิ้วก้อยเท้าขวา ธงตั้งตรงแนบชิดติดข้างลำตัวและร่องไหล่ขวา มือซ้ายจับกระบี่หันฝ่ามือเข้าหาลำตัว นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านใน นิ้วอื่นเรียงชิดติดกันทาบไปกับฝักกระบี่ด้านนอกในลักษณะคิบ ส่วนอื่นๆของร่างกายอยู่ในลักษณะของท่าตรง

ท่ายกรง

๑.เรื่องที่จะทำการฝึก : ท่าธงชัยเฉลิมพล “ท่ายกรง”

๒.ความมุ่งหมาย : เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบฝึกและเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์

๓.ประโยชน์ : ใช้ถวายความเคารพ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี, สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี, สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา, สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร

๔.คำบอก : ใช้คำบอก “ยก - ธง”

๕.การปฏิบัติ : แบ่งออกเป็น ๓ จังหวะ

จังหวะหนึ่ง : เมื่อได้ยินคำบอก “ยกธงจังหวะ - หนึ่ง” ให้ผู้ปฏิบัติยกมือซ้ายขึ้นมาจับคันธง บริเวณแนวหัวไหล่ขวา ในลักษณะกำรอบหันฝ่ามือเข้าหาลำตัว นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน ข้อศอกซ้ายเปิดขนานกับพื้น ส่วนอื่นๆ ของร่างกาย อยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสอง : เมื่อได้ยินคำบอก “ยกธงจังหวะ - สอง” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือซ้ายจับคันธงหลวมในลักษณะเดิม พร้อมกันนั้นใช้มือขวาจับคันธงขึ้นจนมือขวาอยู่แนวระดับเข็มขัด แปะข้อศอกขวาออกด้านข้างเล็กน้อย คันธงตั้งตรง ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสาม : เมื่อได้ยินคำบอก “ยกธงจังหวะ - สาม” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือซ้ายจับคันธงให้แน่นในลักษณะเดิม พร้อมกันนั้นเลื่อนมือขวาลงตามคันธงจนแขนขวาเหยียดตึงและจับคันธงในลักษณะคืบ นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านใน นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกันอยู่ด้านนอก ปลายนิ้วชี้ลงพื้น

ท่าเรียบธงจากท้ายธง

๑.เรื่องที่จะทำการฝึก : ท่าธงชัยเฉลิมพล “ท่าเรียบธงจากท้ายธง”

๒.ความมุ่งหมาย : เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบฝึกและเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์

๓.ประโยชน์ : ใช้เล็งถวายความเคารพ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี, สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี, สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา, สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร

๔.คำบอก : ใช้คำบอก “เรียบ - ธง”

๕.การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ๓ จังหวะ

จังหวะหนึ่ง

จังหวะสอง

จังหวะสาม

จังหวะหนึ่ง : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - หนึ่ง” ให้ผู้ปฏิบัติเลื่อนมือขวาขึ้นตามคันธง จนถึงแนวระดับเข็มขัด ในลักษณะการจับเช่นเดิม ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสอง : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - สอง” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือซ้ายจับคันธงหลวมในลักษณะเดิม พร้อมกันนั้นใช้มือขวาลดคันธงลงจนโคนธงสัมผัสพื้นบริเวณปลายนิ้วก้อยเท้าขวา มือซ้ายยังคงอยู่ในลักษณะเช่นเดิม ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสาม : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - สาม” ให้ผู้ปฏิบัติสับดมือซ้าย (ในลักษณะการพนมือ) มาจับกระบี่หันฝ่ามือเข้าหาลำตัว นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านใน นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกันทาบไปกับฝักกระบี่ด้านนอก ในลักษณะค้ำอย่างแข็งแรง กลับมาอยู่ในลักษณะของท่าเรียบธง

ท่าเตรียมโรยธง

๑. เรื่องที่จะทำการฝึก : ท่าธงชัยเฉลิมพล “ท่าเตรียมโรยธง”

๒. ความมุ่งหมาย : เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบฝึกและเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์

๓. ประโยชน์ : ใช้สำหรับการถวายความเคารพ สมเด็จพระราชินี, สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมา คุณากรปิยะชาติ สยามบรมราชกุมารี และเป็นท่าเตรียมการปฏิบัติโรยธงเพื่อถวายความเคารพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๔. คำบอก : ใช้คำบอก “เตรียม - โรยธง”

๕. การปฏิบัติ : แบ่งออกเป็น ๕ จังหวะ

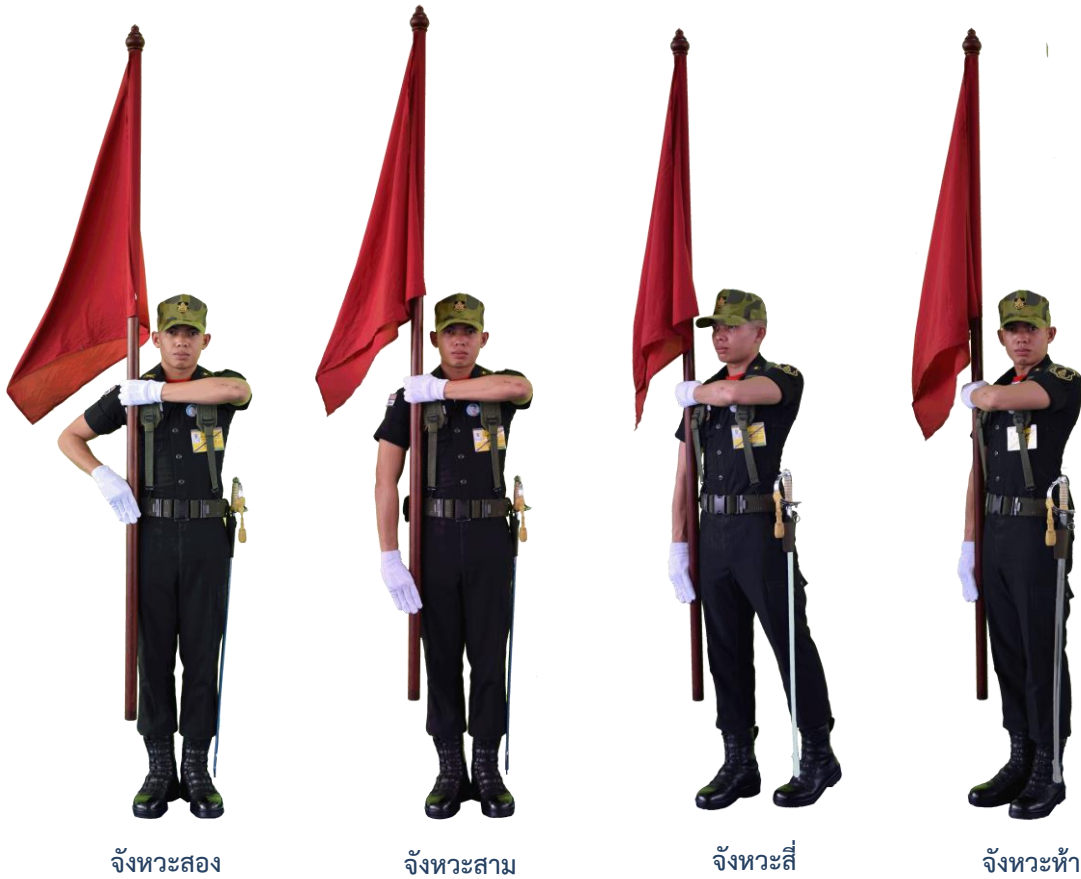
ท่าเริ่มต้น

จังหวะหนึ่ง

จังหวะหนึ่ง : เมื่อได้ยินคำบอก “เตรียมโรยธงจังหวะ - หนึ่ง” ให้ผู้ปฏิบัติยกมือซ้ายขึ้นมาจับคันทรงบริเวณแนวหัวไหล่ขวา ในลักษณะการรอบหันฝ่ามือเข้าหาลำตัว นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกัน ข้อศอกซ้ายเปิดขนานกับพื้น ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสอง : เมื่อได้ยินคำบอก “เตรียมROYธงจังหวะ - สอง” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือซ้ายจับคันทรงหลวมในลักษณะเดิมพร้อมกันนั้นใช้มือขวายกคันทรงขึ้นจนมือขวาอยู่แนวระดับเข็มขัด แเบะข้อศอกขวาออกด้านข้างเล็กน้อย คันทรงตั้งตรง ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสาม : เมื่อได้ยินคำบอก “เตรียมROYธงจังหวะ - สาม” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือซ้ายจับคันทรงให้แน่นในลักษณะเดิม พร้อมกันนั้นเลื่อนมือขวาลงตามคันทรงจนแขนขวาเหยียดตึงและจับคันทรงในลักษณะคืบ นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านใน นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกันอยู่ด้านนอก ปลายนิ้วชี้ลงพื้น

จังหวะสี่ : เมื่อได้ยินคำบอก “เตรียมROYธงจังหวะ - สี่” ให้ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติทำกึ่งขวาหันจังหวะหนึ่ง

จังหวะห้า : เมื่อได้ยินคำบอก “เตรียมROYธงจังหวะ - ห้า” ให้ผู้ปฏิบัติ นำเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวาในลักษณะการอัดสั้นเท้าอย่างแข็งแรง พร้อมกันนั้นให้สับตบหน้าไปทางซ้าย ๔๕ องศา (ทิศเดิมก่อนปฏิบัติทำกึ่งขวาหัน)

ท่าเรียบธงจากท่าเตรียมโรยธง

๑.เรื่องที่จะทำการฝึก : ท่าธงชัยเฉลิมพล “ท่าเรียบธงจากท่าเตรียมโรยธง”

๒.ความมุ่งหมาย : เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบฝึกและเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์

๓.ประโยชน์ : ใช้สำหรับเลิกถวายความเคารพ สมเด็จพระราชินี, สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมา คุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

๔.คำบอก : ใช้คำบอก “เรียบ - ธง”

๕.การปฏิบัติ : แบ่งออกเป็น ๕ จังหวะ

จังหวะหนึ่ง

จังหวะสอง

จังหวะหนึ่ง : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - หนึ่ง” ให้ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติท่ากึ่งซ้ายหันจังหวะหนึ่ง ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสอง : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - สอง” ให้ผู้ปฏิบัติ นำเท้าขวามาชิดเท้าซ้ายในลักษณะการอัดสั้นเท้าอย่างแข็งแรง สายตามองตรงไปข้างหน้าในแนวระดับ ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสาม

จังหวะสี่

จังหวะห้า

จังหวะสาม : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - สาม” ให้ผู้ปฏิบัติเลื่อนมือขวาขึ้นตามคันธงจนถึงแนวระดับ
เข็มขัด ในลักษณะการจับเช่นเดิม ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะสี่ : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - สี่” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือซ้ายจับคันธงหลวมในลักษณะเดิม
พร้อมกันนั้นใช้มือขวาลดคันธงลงจนโคนธงสัมผัสพื้นบริเวณปลายนิ้วก้อยเท้าขวา มือซ้ายยังคงอยู่ในลักษณะ
เช่นเดิม ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

จังหวะห้า : เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบธงจังหวะ - ห้า” ให้ผู้ปฏิบัติสับดมือซ้าย (ในลักษณะการพินมือ)
มาจับกระบี่หันฝ่ามือเข้าหาลำตัว นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านใน นิ้วทั้งสี่เรียงชิดติดกันทาบบไปกับฝักกระบี่ด้านนอก
ในลักษณะคิอย่างแข็งแรง กลับมาอยู่ในลักษณะของท่าเรียบธง

ท่าโรยธง

๑.เรื่องที่จะทำการฝึก : ท่าธงชัยเฉลิมพล “ท่าโรยธง”

๒.ความมุ่งหมาย : เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบฝึกและเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์

๓.ประโยชน์ : ใช้ถวายเป็นความเคารพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง หรือประมุขต่างประเทศที่มาเยือนอย่างเป็นทางการ

๔.คำบอก : ใช้คำบอก “โรย - ธง”

ด้านหน้า

ด้านข้าง

๕.การปฏิบัติ : ท่าโรยธงเป็นท่าที่ปฏิบัติต่อจากท่าเตรียมโรยธง เมื่อได้ยินคำบอก “โรย - ธง” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือขวายกคันธงขึ้นมาด้านหลังอย่างช้าๆ โดยให้เลื่อนมือขวาประคองคันธงจนแขนขวาเหยียดตึง จับคันธงในลักษณะคืบ พร้อมกับนั้นลดศอกซ้ายลงอย่างช้าๆ จนเกือบแนบชิดติดลำตัว มือซ้ายค่อยๆ ลดคันธงไปด้านหน้าจนคันธงขนานกับพื้น สายตามองตรงไปด้านหน้าในแนวระดับ ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม

หมายเหตุ : ๑.กรณีโรยธงมีเพลงประกอบ

ให้ผู้ปฏิบัติโรยธงอย่างช้าๆ ธงจะขนานกับพื้นพอดี เมื่อเพลงบรรเลงได้ครึ่งเพลง หรือเมื่อพระมหากษัตริย์เสด็จฯ ผ่าน จากนั้นดึงธงขึ้นอย่างช้าๆ จนกลับมาอยู่ในลักษณะของท่าเตรียมโรยธง (เพลงสามารถบรรเลงจบก่อนปฏิบัติท่าเตรียมโรยธงเรียบร้อยแล้ว)

๒.กรณีโรยธงไม่มีเพลงประกอบ

เมื่อได้ยินคำบอก “วันทยา - วุธ” ให้ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติท่าโรยธงจนขนานกับพื้น ไม่ช้าและเร็วจนเกินไป

เมื่อได้ยินคำบอก “เรียบ” ให้ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติท่าเตรียมโรยธงจากท่าโรยธง ไม่ช้าและเร็วจนเกินไป

เมื่อได้ยินคำบอก “อาวุธ” ให้ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติท่าเรียบธงจากท่าเตรียมโรยธง

ท่าเตรียมรอยธงจากท่ารอยธง

๑.เรื่องที่จะทำการฝึก : ท่าธงชัยเฉลิมพล “ท่าเตรียมรอยธงจากท่ารอยธง”

๒.ความมุ่งหมาย : เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบฝึกและเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์

๓.ประโยชน์ : ใช้เลิกถวายความเคารพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง หรือประมุขต่างประเทศที่มาเยือนอย่างเป็นทางการ

๔.คำบอก : ใช้คำบอก “เตรียม - รอยธง”

ท่ารอยธง

ท่าเตรียมรอยธง

๕.การปฏิบัติ : เมื่อได้ยินคำบอก “เตรียม - รอยธง” ให้ผู้ปฏิบัติใช้มือซ้ายยกธงพร้อมกับเปิดข้อศอกซ้ายขึ้นอย่างช้าๆ พร้อมกันนั้นใช้มือขวาค่อยๆ ลดคันธงลง จนคันธงตั้งตรงแนบชิดติดลำตัวและร่องไหล่ขวา ข้อศอกซ้ายจะเปิดขนานกับพื้นพอดี ส่วนอื่นๆ ของร่างกายอยู่ในลักษณะเดิม